

El pols econòmic del nostre llibre

La indústria del llibre en català viu un període d'estancament. El sostre que li imposa un nombre limitat de lectors, afegit a les dificultats pròpies del comerç, com la competència amb altres suports o bé l'encariment del preu provocat pel cost de la distribució, dificulten l'augment de les vendes. A més, els professionals del sector s'acusen mútuament i acusen l'administració de no fer prou per afavorir el llibre en català. Tanmateix, durant la setmana de Sant Jordi, editors, distribuïdors i llibreters declaren, sobretot al Principat, un període de treva.

El sector editorial ha estat la gran indústria cultural que ha tingut Catalunya durant tot el segle XX, tot i que, des de fa uns anys, el creixement més accelerat l'està protagonitzant el sector audiovisual. L'octubre del 2002 l'Institut Català d'Indústries Culturals, entitat impulsada pel Parlament català, va presentar el primer *Llibre Blanc de les Indústries Culturals de Catalunya*; un treball dirigit per Lluís Bonet, professor d'economia de la Universitat de Barcelona, en què es feia una anàlisi exhaustiva, i des d'un punt de vista comercial, de la situació de la cultura a Catalunya. Una de les principals conclusions d'aquest treball assenyala que l'edició de llibres representa un dels sectors més dinàmics de

Catalunya. De fet, segons dades de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya referides a l'any 2002, ara per ara les més actualitzades del sector, un 53,3% del total de la facturació del mercat estatal del llibre es va generar al Principat. Això, en paraules del mateix Lluís Bonet, significa que aquest país "és el principal centre de producció editorial d'Espanya, cosa que converteix Catalunya en el primer productor de llibres en llengua castellana del món".

D'aquesta forma, a pesar de la creença generalitzada que el castellà està fent molt de mal al mercat del llibre en català, l'opinió d'aquest expert, deixant de banda els efectes sobre l'ús social de la llengua, va en sentit totalment oposat. "La fortalesa del castellà, des d'un enfocament editorial, és molt positiva per al llibre en català, ja que li ha permès adquirir unes xifres de producció molt per sobre del que seria raonable respecte al nombre de parlants", assenyala Bonet.

El mercat no creix. Malgrat tot, durant els darrers quatre anys la indústria del llibre al llarg i ample dels Països Catalans viu un estancament del volum de negoci, tant pel que fa al llibre en català com en castellà, o, si més no, un lleuger creixement que només s'explica per l'increment de preus. Així, segons la Federació de Gremis d'Editors, l'any 2002 els productors catalans van facturar per valor de 1.426 milions d'euros a tot l'estat, un 1,4% menys que l'any anterior. Val a dir que aquesta xifra és gairebé idèntica a la registrada el 1999, any en què el sector del llibre al Principat va generar un volum de negoci de 1.423 milions d'euros.

Al País Valencià, la facturació de les empreses editores va arribar als 25 milions d'euros l'any 2002, un 8,7% més que l'exercici anterior; una quantitat que

FRATIS I CAMPS

representa un 0,9% del total espanyol. El president de l'Associació d'Editors del País Valencià, Rafael Domínguez, explica que, malgrat aquest increment, l'edició a València "està patint les mateixes dificultats que a Catalunya o a les Illes, tant amb el llibre en català com en castellà, tot i que el sector està fent un gran esforç per mantenir-se". Així mateix, el president del Gremi d'Editors de les Illes, Joan Sardà, opina que "les dades són poc encoratjadores, sobretot quant a l'aparició de nous llibres". D'acord amb les dades de l'Agència Espanyola de l'ISBN, la inscripció de nous títols a les Illes Balears, tant en català com en castellà, va passar de 807 el 2001 a 679 el 2002, xifra que representa una reducció del 16%. Malgrat aquest descens del nombre de títols, el gerent d'Editorial Moll, la més important de les Illes, es mostra més optimista i assegura que el mercat del llibre en català a les Balears "està en expansió". Aquest editor illenc preveu incrementar les vendes entre un 5 i un 10% aquest any.

A la Catalunya Nord, la venda de llibres en català viu una situació semblant. En els darrers dos anys, Edicions Trabucaire, l'única editorial que publica llibres en català en aquest territori, ha tret tres llibres anuals al mercat amb una tirada d'un miler d'exemplars cada un. Segons la responsable de Trabucaire, Marie Ange Falguès, les vendes de llibres en català a la Catalunya Nord "es mantenen estables".

El català guanya terreny. D'altra banda, en el mercat interior del Principat, d'acord amb les dades del Gremi d'Editors de Catalunya, el sector del llibre va registrar unes vendes totals de 625 milions d'euros l'any 2002, xifra que va representar un descens del 2% respecte del 2001. La baixada més destacada, però, es va produir en les vendes de llibres en castellà, que, després de dos anys d'increment, van disminuir un 5,5%, fins als 397 milions d'euros, una quantitat gairebé idèntica a la registrada el 1999. El llibre en català, en canvi, va experimentar, per tercer any consecutiu, un increment

de vendes a Catalunya durant el 2002 fins arribar als 228 milions d'euros, xifra que representa un augment del 5,3% envers l'any anterior i que, alhora, suposa una retallada de gairebé tres punts de la quota de mercat respecte del castellà. Així, en aquell any, el llibre en català va assolir el 36,4% del total de les vendes de llibres a Catalunya, mentre que el llibre en castellà va ocupar el 63,6% restant. És per això que el president de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana, Manel Sanglas, creu que "l'edició de llibres en català passa per un bon moment". Tot i aquest optimisme, el president d'aquesta entitat de referència, que aplega editors d'arreu dels Països Catalans, assenyala que al llibre en català li falta molt per créixer i això "obliga el sector a fer un exercici de reflexió".

Un nombre de lectors limitat. Així doncs, anem a pams, i, seguint el consell del president de l'associació d'editors catalans, intentem, punt per punt, fer aquest saludable exercici de reflexió. El gran

Foto: C. J. JORDAN/DELA

A l'esquerra, Jaume Pérez Montaner, president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, que troba a faltar educació lectora. A la dreta, Francesc Moll, propietari de l'editorial que porta el seu nom, observa, en canvi, un augment de lectors en català a les Illes.

problema del llibre en català és, sens dubte, el reduït nombre de lectors potencials; un límit que se situa, en el més optimista dels càlculs, al voltant dels onze milions. Aconseguir, dins d'aquest paràmetre, augmentar l'índex de lectura en català és un dels reptes que ha d'afrontar la indústria editorial. Segons el president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, Jaume Pérez Montaner, "la situació en general no és gaire bona, perquè manca educació en la lectura i cada vegada és llegeix menys en qualsevol llengua".

L'argument de Pérez Montaner és compartit per Josep Gregori, gerent de la valenciana Edicions Bromera i membre del patronat de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura. De fet, Gregori assenyala que el País Valencià "està a la cua dels índexs de lectura i, a banda d'això, només el 18% dels lectors valencians llegeix en català".

En un estudi encarregat per la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya a l'empresa Precisa Research es mostra com el nombre de lectors en llengua catalana s'ha mantingut estable al llarg dels darrers tres anys. Atenent a aquest estudi, l'any 2003 l'índex de lectura en català a Catalunya es va situar en el 53,8% de la població, tot i que, comptant els lectors ocasionals, el percentatge augmentava fins al 73,2%. Al País Valencià, el nom-

bre de lectors que habitualment llegeixen en valencià va ocupar un 22,2% del total de la població; percentatge que pujava fins al 44,1% comptant-hi les persones que ho fan només de tant en tant. I a les Illes Balears, l'índex de lectors habituals en català es va situar en el 31,5%. Amb relació a les Balears, Francesc Moll opina que "el nombre de lectors en català a les Illes augmenta, ja que cada vegada hi ha més gent que ha estudiat la llengua i ara ja no té por de llegir en català".

La principal solució que proposen els experts de cara a fomentar la lectura és l'educació i la potenciació de les biblioteques. Per a Lluís Bonet, especialista en economia de la cultura, "el paper de la biblioteca és fonamental i, lluny de ser un enemic, ha de ser un aliat dels llibreters". El responsable del *Llibre Blanc de les Indústries Culturals de Catalunya* considera que una coordinació de les biblioteques dels Països Catalans seria positiva. Al seu torn, el president de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana, Manel Sanglas, coincideix amb Bonet i afegeix que al llibre en català li manca, sobretot, "incrementar la presència a les biblioteques escolars". Un argument que també és assumit per Rafael Domínguez, president de l'Associació d'Editors del País Valencià.

En el conjunt de l'estat espanyol, d'acord amb les dades facilitades pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, l'any 1998 hi havia 17 biblioteques per cada 100.000 habitants. Desglossant la xifra per comunitats autònomes en resultaven, en la mateixa proporció, 25 a les Illes Balears, 16 al País Valencià i 15 a Catalunya. Els índexs més elevats corresponien a Extremadura, amb 38 biblioteques, i a l'Aragó, amb 29. En canvi, Cantàbria i Múrcia ocupaven la cua de la llista amb 12 biblioteques per cada 100.000 habitants.

Competència entre mitjans. L'estat d'opinió general, des de fa uns anys, assenyala la televisió com la causa de la disminució de l'hàbit de lectura entre la població. En aquest sentit, el director editorial d'Enciclopèdia Catalana, Jesús Giral, diu que "l'estancament de les vendes s'explica per una oferta cultural molt plural i diversificada en què el llibre repre-

senta tan sols una part més". Giralt amplia una mica més el ventall d'enemics i assegura que Internet, avui en dia, "és el nou gran competidor del llibre, perquè la gent hi dedica molt temps en detriment de la lectura". L'opinió d'aquest executiu d'un dels grups editorials més potents en llengua catalana, juntament amb Edicions 62, no és compartida pel responsable del *Llibre Blanc de les Indústries Culturals*. Així, Lluís Bonet opina que Internet "no és un competidor del llibre, sinó de la indústria audiovisual i, sobretot, pel que fa a les vendes, de la musical". A parer d'aquest economista, Internet no fa mal al llibre perquè, llevat de les enciclopèdies en CD-Rom, el format tradicional és encara més potent que el llibre electrònic.

Per altra part, Lluís Bonet és partidari d'una interacció més gran de la indústria del llibre amb la televisiva: "Cal aprofitar la televisió per fomentar la lectura, però no a força de programes elitistes, sinó a través de productes atractius que estimulin la curiositat de tota mena de gent." Referent al benefici que podria aportar al llibre en català una televisió comuna a tots els territoris de parla catalana, Bonet opina que "tot allò que contribueixi a crear un imaginari comú és positiu per al llibre".

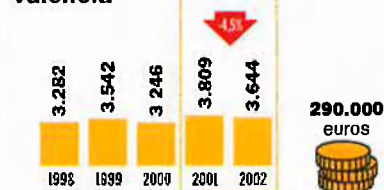
Un esforç de promoció. A més de la televisió, un altre aspecte molt important a tenir present per augmentar les vendes és una adequada promoció de les novetats. En aquest punt, els diferents esglavons del sector no coincideixen sobre si la feina s'està fent bé. El gerent del Gremi de Llibreters de Barcelona i de Catalunya, Santi Ruiz, explica que "els editors no estan comercialitzant bé els seus productes". Abans els editors enviaven catàlegs amb els quals el llibreter podia promocionar el llibre. En canvi, ara, diu Ruiz, "no hi ha catàlegs, ni tan sols digitalitzats, ni informació detallada i suficientment anticipada sobre l'aparició de nous títols". El gerent del Gremi de Llibreters, a més, opina que als editors els manca autocrítica i que viuen en un estat d'autocomplaença. "L'editor està obligat a treure un producte interessant i no anar a remolc de la demanda. Al sector li manquen idees i evolució, per exemple en el

Evolució de l'aparició de nous títols (ISBN) i ajuts dels governs a l'edició en català (suport genèric aproximat de 2002)

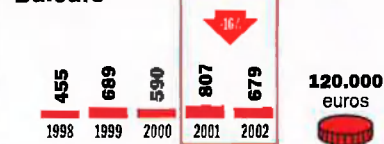
Catalunya

País Valencià

Illes Balears

Font: Agència Espanyola de l'ISBN / Gremis d'Editors

disseny; el problema del llibre en català és industrial, perquè de lectors n'hi ha", afirma Ruiz.

Per la seva banda, el director editorial d'Enciclopèdia Catalana es defensa negant que els productors no hagin evolucionat. Dir el contrari, explica Jesús Giralt, "és el recurs fàcil que s'utilitza sempre". De la mateixa manera, el gerent d'Edicions Bromera, Josep Gregori, opina que "els editors fan grans esforços per evolucionar, en el disseny de les cobertes, per exemple". El problema, per a Gregori, és que el llibre és un producte artesà i això "el limita molt". Fent un pas més en la defensa dels productors, el president de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana, Manel Sanglas, tira més llenya al foc i assenjala que "un dels problemes afegits que pateix el llibre en català és que, en general, els llibreters dediquen més espai al llibre en castellà, perquè té més demanda". D'acord amb aquest plantejament, l'editor Francesc Moll afirma que a les Illes "el llibre en castellà és present a les llibreries en un 70 o un 80%".

Enfront d'aquestes opinions, el responsable del Gremi de Llibreters de Catalunya és taxatiu: "Els llibreters tenen una actitud totalment positiva envers el llibre en català." Per a Santi Ruiz, els venedors de llibres "estran fent una discriminació positiva del llibre en català molt per so-

bre dels criteris comercials que serien més raonables tenint en compte el nombre de lectors". En aquest punt el director editorial d'Enciclopèdia Catalana dóna la raó al representant dels llibreters. El llibre en català té molta sort de l'espai que li atorga el detallista, assegura Jesús Giralt, "un espai molt desproporcionat respecte de les vendes".

Considerant les dades del Gremi d'Editors de Catalunya, l'any 2002 les vendes de llibres en establiment comercial, és a dir, fora del circuit de venda directa o a domicili, van suposar el 66% del total; unes vendes que van encapçalar les llibreries, amb un 46,9%, seguides de les cadenes de llibreries, amb un 10,2%. Així, aquests dos tipus de venda al detall concentren gairebé el 90% del total de les vendes en botiga, mentre que el 10% restant correspon a les vendes en hipermercats i quioscos. Es per això que Santi Ruiz, del Gremi de Llibreters de Catalunya, reclama que "els editors haurien de tenir més en compte els llibreters". A parer de Ruiz, els editors donen un tractament preferent a les grans cadenes, fent-los millors descomptes o enviant-hi els millors escriptors a signar llibres per Sant Jordi.

Afegint-se a la defensa del llibreter, el president de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana, Manel Sanglas, afirma que "el fet que a Catalunya hi hagi una gran xarxa de petites botigues és molt

No és fàcil trobar obres en català en els aparadors de les llibreries valencianes i balears, tret d'alguns casos, com Tres i Quatre. A sota, Josep Gregori, editor de Bromera, que es mostra molt crític amb l'actual procés de distribució dels llibres.

important per fer arribar el llibre a tot el territori". Amb relació al poder de les grans cadenes de venda de llibres, Sanglas reconeix que aquestes representen un perill per als petits botiguers, malgrat que, per part dels editors, "els llibreters reben el mateix tracte que els grans". El president dels editors en llengua catalana, a més, assegura que les grans cadenes tenen una capacitat de pressió relativa davant la qual l'editor pot resistir, si bé és cert que gràcies al volum de les seves comandes es beneficien de millors descomptes. Segons l'informe del comerç interior del llibre a l'estat espanyol per a l'any 2002, editat per la Federació de Gremis d'Editors, el descompte que, en termes mitjans, els editors apliquen a les vendes, és del 30,7% per a les llibreries i del 37% per a les grans cadenes.

El problema de la distribució. Sens dubte, la distribució és, des de fa anys, un dels principals cavalls de batalla a l'hora de cercar culpables. En aquest aspecte és el gerent del Gremi de Llibreters de Barcelona i Catalunya, Santi Ruiz, qui torna a encendre el foc. "La distribució és un altre gran problema", diu Ruiz, i afegeix: "Convé que el llibreter no tingui problemes de trencament d'estocs; no és lògic que dins de Barcelona un llibre triguí tres dies a arribar del magatzem al

punt de venda." Això no obstant, el representant dels llibreters matisa que això també passa amb la distribució de llibres en castellà. En aquest punt, el president del Gremi de Distribuïdors de Publicacions de Catalunya, Miguel Gallardo, surt en defensa de la distribució: "El problema és que existeix un excés de producció que comporta moltes devolucions." Al seu parer, la gestió de la devolució ocupa un 22% del total de la facturació de la indústria editorial. Conforme a les dades de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, la taxa de retorn de llibres a tot l'estat, referida a l'any 2002, va ascendir al 27'6%, mentre que gairebé un 80% de les editorials declaraven haver tingut devolucions.

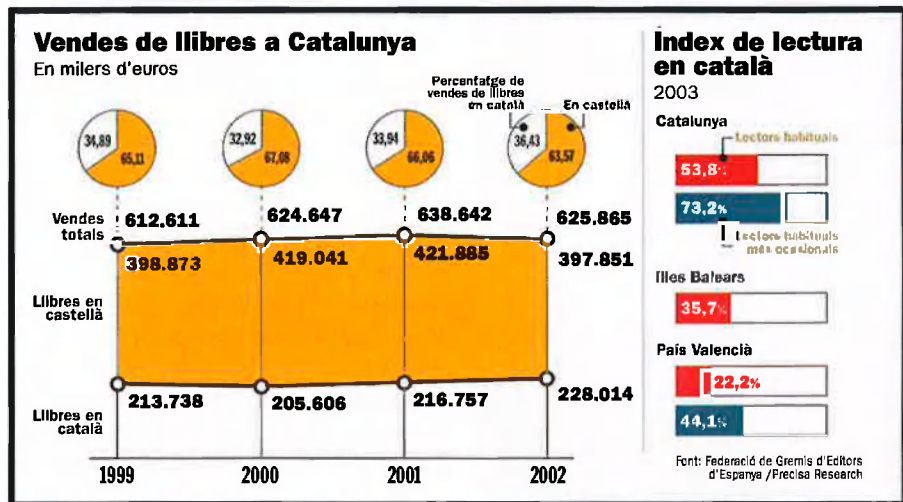
D'altra banda, el president de l'Associació de Distribuïdors de Llibres de València, Gabriel Sendra, opina que "no és veritat que el llibre en català al País Valencià estiga mal distribuït". El problema, diu Sendra, "és que fa falta més demanda, i això és un problema de promoció, no de distribució". El representant dels distribuïdors valencians creu que les escoles dels Països Catalans haurien de recomanar més lectures d'autors del País Valencià i de les Illes.

Caldria unir esforços? En una línia semblant, Jesús Giralt, d'Enciclopèdia Catalana, opina que el llibre en català "està raonablement ben distribuït", si bé apunta que una concentració d'empreses en aquest àmbit podria funcionar i permetria reduir el cost de la distribució dels llibres. L'opinió de Giralt és compartida pel gerent de l'editorial valenciana Bromera, Josep Gregori, que suggereix que "el llibreter hauria de poder gestionar les comandes i les devolucions a través d'un sol distribuïdor, i no d'uns quants, com passa ara". Miguel Gallardo, del Gremi de Distribuïdors de Catalunya, rebutja la concentració d'empreses i proposa, com a solució a aquest problema, una unificació del transport. "El que cal és optimitzar el servei, és a dir, que hi hagi empreses de transport especialitzades en el repartiment de llibres i evitar que aquests vagin en els camions barrejats amb altres productes", diu Gallardo. Al seu torn, el gerent comercial de l'empresa Arc de Berà, la distribuïdora més important del

llibre en català, assegura que la tendència a unificar el transport ja existeix. Xavier Alonso, a més, afegeix que Arc de Berà aposta clarament per la concentració i que agrupa un total de 160 editorials que publiquen en català. Tot i així, Alonso opina que "una única gran distribuïdora no és viable, ja que deixaria de costat a un gran nombre de petits editors".

Un exemple de petit editor en català el constitueix l'editorial Eumo. Aquesta empresa, amb seu a Vic, té una facturació anual d'uns 650.000 euros, amb una cinquantena de títols, en contrast amb el Grup Enciclopèdia Catalana, una de les grans, que, amb relació als llibres en general, factura per un valor superior als 6 milions i disposa de 600 títols anuals editats. La directora d'Eumo, Montse Ayats, es mostra satisfeta pel fet que, malgrat trobar-se apartats de Barcelona, els llibres que editen arriben arreu dels Països Catalans. "La distribució és bona, ja que els distribuïdors són molt bons logistes i arriben bé i ràpid a tot arreu; el problema, però, és que cal fer una millor promoció del llibre en català", opina Ayats.

Una altra editorial apartada del circuit principal de distribució és Edicions Trabucaire, de Perpinyà. Tot i la distància, la responsable d'aquesta editorial, Marie Ange Falguès, està molt satisfeta de la distribució que Arc de Berà fa dels seus llibres. "Al contrari del que molta gent pensa, el llibre de la Catalunya Nord arriba bé a la resta dels Països Catalans", diu Falguès. Edicions Trabucaire, a més, fa arribar els seus llibres en català a París, Tolosa, Montpeller i Marsella a través de distribuïdors francesos.

Un mercat català global. La dificultat per distribuir arreu dels Països Catalans és un altre problema afegit que pateix el llibre en català i que, de vegades, també s'utilitza com a argument per justificar l'estancament del mercat. El president de l'Associació d'Editors del País Valencià, Rafael Domínguez, assenyala que "la distribució dels llibres editats a València cap a Catalunya es fa difícil, sobretot perquè allà hi ha grans editorials amb molta més capacitat que les valencianes, i això és un entrebanc per obrir-se camí cap a la resta de territoris de parla catalana".

Per la seva part, Miguel Gallardo, president del Gremi de Distribuïdors de Publicacions de Catalunya, pensa que els problemes de distribució de llibres entre Barcelona i València són deguts a la logística. Al seu entendre, "els quilòmetres encareixen el producte i dificulten la seva distribució". En canvi, el director edi-

torial d'Enciclopèdia Catalana, Jesús Giral, opina que "el problema de la distribució als Països Catalans és degut a la manca de suficient demanda". Tot i així, Giral assegura que una gran distribuïdora podria assumir les despeses i arribar allà on actualment el llibre en català no arriba.

La distribuïdora de referència en l'àmbit dels Països Catalans és Arc de Berà. Aquesta empresa disposa d'una sèrie de delegats locals per tal d'arribar a tots els territoris de parla catalana, i això, a més a més, segons Xavier Alonso, el gerent comercial, "permet distribuir en els dos sentits, és a dir, fer arribar a Catalunya els llibres de les editorials de València i les Illes".

Gabriel Sendra, representant dels distribuïdors valencians, explica que la distribució del País Valencià cap a Catalunya, malgrat els intents de centralització, encara "es fa a través de la subdistribució".

La nova generació pime Directes al cor del teu negoci

Al Grupo SP realitzem un esforç real per mantenir viu el nostre compromís amb la petita i mitjana empresa. Les noves solucions de software de gestió SP 2004 incorporen la última tecnologia, per oferir-te més i millors funcionalitats. Consolidant la senzillesa, reforçant la seguretat i comproment-se amb la teva rendibilitat.

Innovem per a tu. SP, passió per la pime.

Soluciones Globales

Tota la informació al 902 42 55 77

www.gruposp.com

Josep Giral és director editorial del Grup Enciclopèdia Catalana. És ben optimista respecte al futur del llibre en català. Els tiratges de les obres cada cop són més nombrosos, afirma.

és a dir, la col·laboració amb altres empreses”.

Encara, el president de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana, Manel Sanglas, introdueix un nou element per a la polèmica: “El llibre en català editat a Catalunya es ven bé al País Valencià, però illencs i valencians tenen dificultats per vendre al Principat per culpa d'un cert prejudici del lector.” Segons Sanglas, caldria conscienciar els lectors de Catalunya per eliminar els prejudicis vers la lectura en altres varietats del català. En un sentit semblant, Gabriel Sendra, representant dels distribuïdors valencians, reconeix que “el prejudici existeix” i que si autors valencians com Ferran Torrent o Joan Francesc Mira es venen a Catalunya és perquè els ha llençat una editorial catalana i apareixen a TV3. Tanmateix, Josep Gregori, membre del patronat de la Fundació Bromera, suavitza una mica la polèmica, i apunta que “aquest prejudici hi és, però també a la inversa, és a dir, vers la lectura d'autors catalans a València”.

Una possible sortida a aquest problema la planteja el mallorquí Francesc Moll: “La solució és que els mitjans de comunicació i la crítica donin més rellevància al fet que tot el que s'edita a les Illes forma part també de l'àmbit cultural català.” Així mateix, el president del Gremi d'Editors de les Illes Balears, Joan Sardà, apunta que “a les Illes els llibres s'editen bàsicament en català estàndard, respectant alguns girs lingüístics, i això es molt recomanable de cara a la distribució pels Països Catalans”.

El paper de l'administració. Com en qualsevol altre sector, el debat entorn del lliure comerç o del proteccionisme és també present en la indústria editorial. Lluís Bonet, responsable del *Llibre Blanc de les Indústries Culturals de Catalunya*, opina que “la competència i el lliure mercat són importants per al creixement del sector editorial”. Amb tot, Bonet és partidari que, en alguns aspectes, cal un cert grau de discriminació positiva sempre que això no desemboqui “en un proteccionisme excessiu que faci que els professionals s'adormin”.

Els ajuts per al llibre en català que els diferents governs dels Països Catalans

atorguen als editors varien, evidentment, en funció del territori. D'acord amb el Gremi d'Editors de les Illes Balears, els ajuts generals que els editors illencs reben del seu Govern giren entorn dels 120.000 euros anuals. Joan Sardà, president d'aquest gremi, assegura que “la política de subvencions actual és la mateixa de fa vint anys i està destinada només a publicar nous títols”. Per això, afegeix Sardà, “hi ha un gran nombre de llibres que s'editen i que després no circulen ni es venen. Això és degut també a la quantitat impressionant d'institucions que subvencionen llibres de tota mena i que contribueixen encara més a saturar el mercat”. La Generalitat de Catalunya aporta entre 1,8 i 1,9 milions d'euros anuals a l'edició de llibres en català, mentre que el Govern valencià hi destina uns 290.000 euros, una quantitat que, segons l'Associació d'Editors del País Valencià, només satisfà el 50% de la seva capacitat productiva de llibres en valencià.

Jesús Giral, d'Enciclopèdia Catalana, reconeix que existeix un excés d'edició, encara que, segons ell, afecta tant el llibre en català com en castellà. A pesar de tot, “els editors tendeixen des de fa un temps a disminuir el nombre de títols publicats i a augmentar les tirades, per tal de reduir les despeses i rendibilitzar millor la inversió”, diu Giral. Això no obstant, de les dades facilitades per la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya es desprèn que el 2002 el nombre de títols en català editats a tot l'estat va augmentar un 4,4% respecte de l'any anterior. Els llibres en català van ocupar un 15,2% del total de l'edició espanyola, mentre que els publicats en castellà van representar el 78,2%. En aquest mateix estudi s'observa que, al llarg del 2002, es van publicar al voltant de 9.700 títols en català a tot l'estat, dels quals 8.180 van sortir de les editorials de Catalunya, aproximadament un miler de les valencianes i la resta es van editar a Madrid. L'estudi no precisa el nombre de títols en català editats a les Balears.

Més títols, menys tiratge. Segons les dades de l'Agència Espanyola de l'ISBN, el nombre de títols inscrits, en qualsevol llengua, per les editorials de Catalunya, va passar de 23.668 el 2001 a

23.952 al final de l'any següent, cosa que va representar un increment de l'1,2%. Pel que fa a les editorials valencianes, van registrar a l'ISBN un total de 3.809 títols l'any 2001, quantitat que l'any següent va disminuir un 4,5%, fins arribar als 3.644 títols. Recordem que a les Balears aquestes xifres van ser de 807 l'any 2001 i 679 el 2002.

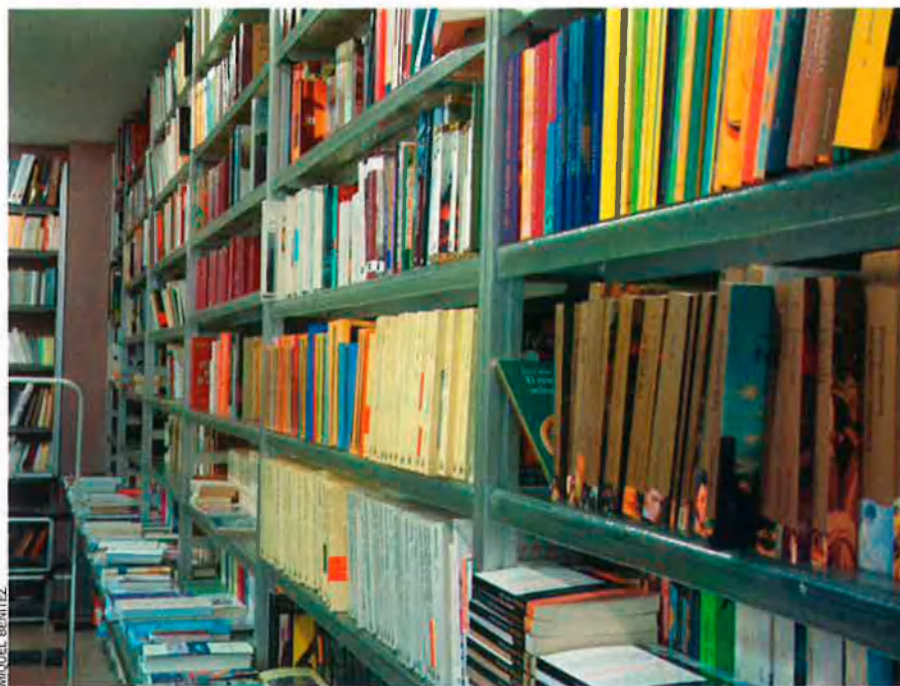
Malgrat la importància de l'ajut genèric, la majoria de les fonts consultades coincideixen a assenyalar que caldria avançar cap a un model en què es dediquessin més ajuts a la promoció del llibre i al foment de la lectura. En aquesta línia, el professor d'Economia de la Universitat de Barcelona, Lluís Bonet, a la vegada responsable del *Llibre Blanc*, opina que "cal anar cap a la transformació del suport genèric vers un sistema més competitiu, més dotat amb recursos, i que afavoreixi el creixement de la demanda".

En una línia semblant, el director editorial d'Enciclopèdia Catalana, Jesús Giralt, opina que caldria fer com els francesos, és a dir, "reclamar l'excepció cultural pels productes en català, i aplicar un proteccionisme intel·ligent que sigui compatible amb la llei del mercat".

Altres consideracions. A manera d'epíleg, convindria ressaltar una sèrie de qüestions que, potser en menor mesura, podrien contribuir a revifar la indústria del llibre als Països Catalans. Algunes vegades, lluny d'afavorir un sector determinat, les administracions els posen pals a les rodes. En aquest sentit, l'intent dels governs valencià i balear de fragmentar la unitat de la llengua catalana és, a parer de totes les fonts consultades, perjudicial per a la indústria editorial.

Així, segons afirma Rafael Domínguez, representant dels editors valencians, la fragmentació de la llengua "és negativa en la mesura que restringeix el mercat". Al seu entendre, un mercat unitari faria augmentar substancialment el nombre de vendes.

De més a més, Manel Sanglas, president de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana, assegura que "un dels problemes afegits del llibre en català és que es tendeix a confondre llibre i literatura, mentre que hi ha segments, com el còmic

MIQUEL BENÍTEZ

o els llibres d'autoajuda, en què no existeix el català". Aquesta opinió és acceptada per Jesús Giralt, d'Enciclopèdia Catalana, tot i que, segons ell, de mica en mica es van incorporant noves temàtiques a l'edició en català malgrat les despeses que això comporta.

Un altre punt que pot resultar polèmic és la temptació de pensar que la llengua catalana no té prou prestigi. El president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, Jaume Pérez Montaner, reconeix que aquesta temptació existeix. Una bona empenta per al llibre en català, comenta, seria disposar d'un *best-seller* de qualitat i, en molta més mesura, d'un premi Nobel, tot i que això "no ho solucionaria tot".

Malgrat la delicadesa del moment, la majoria d'editors, distribuïdors i llibreters tendeixen a l'optimisme. Jesús Giralt, del Grup Enciclopèdia Catalana, ho resumeix en la següent frase: "S'ha demostrat que els apocalíptics que pronosticaven la desaparició del llibre en català no tenien raó i que el volum de vendes es manté." Per tant, fet el corresponent exercici de reflexió, només queda esperar, tal com desitgen la immensa majoria dels llibreters, que per Sant Jordi faci un bon sol.

Xevi Camprubí